

Älgbetesskador i ungskog

Malingsbo VFO 2009

På uppdrag av **Sveaskog AB** har *Svensk Naturförvaltning AB* inventerat viltbetesskador i Malingsbo Viltförvaltningsområde (VFO). Malingsbo VFO var ett av 10 viltförvaltningsområden i Bergslagen som inventerades på älgskador i tallungskogar under 2009. Målsättningen är att årligen följa skadeutvecklingen.

Område och metodik

Malingsbo VFO är ca 150 000 ha (figur 1) varav ca 63 000 är skogsmark som ägs av Sveaskog.

Inventeringen är utförd på Sveaskogs marker och koncentrerad till ungskogar i det mest skadeutsatta utvecklingskedet då de är mellan 1 m och 4 m höga.

Den senaste inventeringen utfördes i maj 2009. Dessutom inventerades området 2006 och 2007.

Mätningarna genomförs i ett antal slumpmässigt utlottade ungskogar. Varje stam i provytorna undersöks noga med avseende på skador.

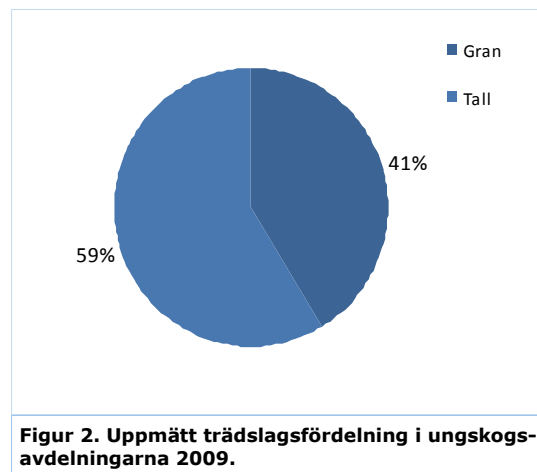
Skador bedömdes enbart på tall och klassades som färska eller gamla. Färska skador definierades som skador som skett sedan tillväxtstart föregående sommar. Färska skador delades upp på toppbete, stambrott och barkgnag. Alla träarter räknas in i de besökta provytorna.

Foto: Göran Cederlund

Figur 1. Karta över Malingsbo VFO

Figur 2. Uppmätt trädslagsfördelning i ungskogsavdelningarna 2009.

Tabell 1. Uppmätta skador under tre år.

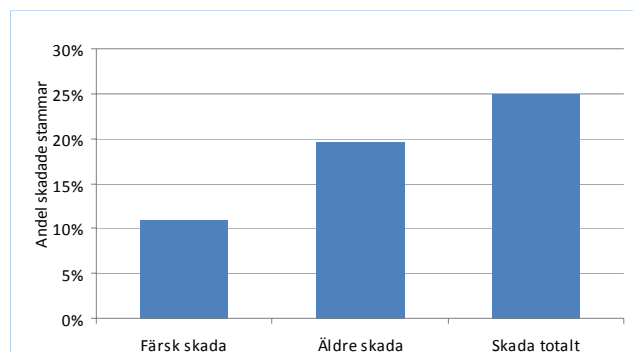
	Färska skada	Äldre skada	Skada totalt
2006	14%	22%	32%
2007	7%	26%	31%
2009	11%	20%	25%
Medel	11%	23%	30%

Resultat och kommentarer

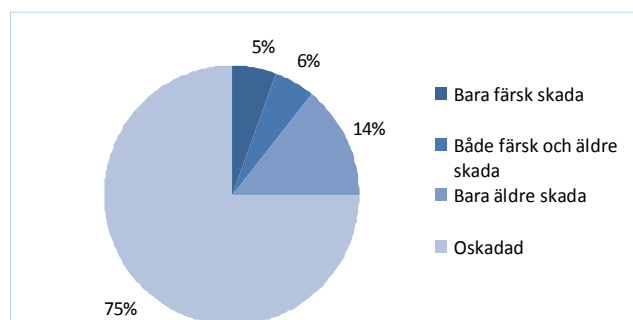
- Tall var det dominerade barrträdslaget i provytorna (figur 2).
- Andelen stammar med färsk skador var ca 11 % (figur 3). Skadenivån är som genomsnittet för Bergslagen 2009. En förklaring till den relativt höga skadenivån kan vara att älgarna upphörde med betning av bärris under en stor del av vintern på grund av ovanligt mycket snö under en ganska lång period.
- Skadenivån vid inventeringarna de tre åren har varierat, men den genomsnittliga nivån motsvarar årets mätning (tabell 1). Området har under många år haft en tät älgstam på 10-15 älgar/1000ha.
- Av de färskt skadade stammarna var stammar som även hade gamla skador vanligast (figur 4). Trots den relativt höga skadenivån på färsk skador var andelen oskadade stammar bättre än genomsnittet för Bergslagen.
- De färsk skadorna dominerades av toppskottbetning, vilket är vanligt.
- Risken för att en oskadad tallstam skall skadas beräknades till 7 %. Denna siffra kan användas för att grovt prognostisera hur många stammar man kan förvänta sig förbli oskadade när träden vuxit över attraktiv beteshöjd. En jämförelse mellan prognos och uppmätt utfall bekräftar att den gångna vinterns skadenivå var högre än vad som generellt varit fallet under tidigare år (figur 5).
- Om nuvarande skaderisk består kommer ett genomsnittligt bestånd efter 15 år att ha ca 800 stammar färre som är helt oskadade jämfört med t ex en årlig skaderisk på 2% (figur 5).
- Fortsatta, årliga mätningar får visa om skadenivån detta år var en tillfällighet eller inte.

Produktion

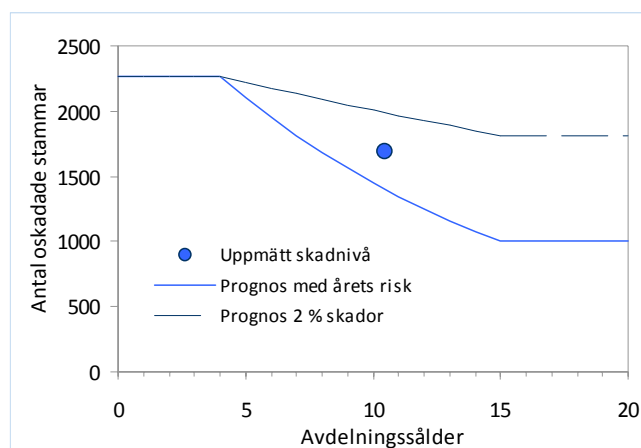
Svensk Naturförvaltning AB
info@naturforvaltning.se,
www.naturforvaltning.se
Ramsberg: Sommarrovägen 10,
SE-711 98 Ramsberg, Tel. 0581-66 09 70
Göteborg: Rullagergatan 9,
SE-415 26 Göteborg, Tel. 031-22 30 45

Figur 3. Andel av träd med skador av olika åldrar 2009. Vissa träd kan ha både gamla och färsk skador.

Figur 4. Andel av träd med skador av olika åldrar samt andel oskadade träd 2009.

Figur 5. Prognos av utvecklingen av antalet oskadade stammar. Beräkningarna utgår från att antalet stammar per ha och årlig skaderisk är konstant. Blå punkt indikerar uppmätt nivå på antalet oskadade stammar på det genomsnittliga beståndet.